

ชนญา ราชแพทยาคม. (2554). ปัจจัยเชิงสาเหตุด้านธนาคารในโรงเรียน ครอบครัวและการมีภูมิคุ้มกันทางจิตที่เกี่ยวข้อกับพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานครปริญญาณิพนธ์ วทม.(การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒ . คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ งามตา วนินทานนท์, อาจารย์ ดร. นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล.

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา ว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุ ด้านธนาคารในโรงเรียนครอบครัว จิตลักษณะเดิม และจิตลักษณะตามสถานการณ์ ที่เกี่ยวข้อกับพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงิน มากน้อยเพียงใด และเพราะเหตุใด กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งมาจากโรงเรียนที่มีอัตรานักเรียนเป็นสมาชิกธนาคารโรงเรียนสูง จำนวน 2 โรงเรียน และโรงเรียนที่มีอัตรานักเรียนเป็นสมาชิกธนาคารโรงเรียนต่ำ จำนวน 2 โรงเรียน แบ่งเป็นนักเรียนที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน จำนวน 265 คน และนักเรียนที่ไม่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน จำนวน 272 คน นักเรียนหญิง จำนวน311 คน นักเรียนชาย226 คน รวมเป็นนักเรียนที่ศึกษาจำนวน537 คน

การวิจัยครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม(Interactionism Model) เป็นพื้นฐานในการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้อ เพื่อกำหนดตัวแปรเชิงสาเหตุสำคัญกลุ่มต่างๆ ของพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงิน กลุ่มตัวแปรที่ศึกษามี 5 กลุ่ม 1)กลุ่มตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงิน ประกอบด้วยพฤติกรรมย่อย 3 ด้าน (พฤติกรรมประหยัดการใช้จ่าย พฤติกรรมการนำฝากเงินที่โครงการธนาคารโรงเรียน และพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงิน) 2)กลุ่มตัวแปรอิสระด้านสถานการณ์ทางสังคม 6 ตัวแปร 3)กลุ่มตัวแปรอิสระด้าน จิตลักษณะเดิม 4 ตัวแปร 4)กลุ่มตัวแปรอิสระด้าน จิตลักษณะตามสถานการณ์ 2 ตัวแปร และ 5)กลุ่มตัวแปรด้านลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังของนักเรียน 5 ตัวแปร รวมเป็นตัวแปรที่ศึกษาทั้งสิ้น 20 ตัวแปร

แบบวัดส่วนใหญ่ในการวิจัยนี้เป็นแบบวัดชนิดมาตราประเมินรวมค่า (Summated Rating Scales) จำนวน 13 แบบวัด แต่ละแบบวัดมีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง .56 ถึง .87 มีสมมติฐาน 6 ข้อ ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล 3 วิธี ได้แก่ 1)การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง (Three – way ANOVA) 2)การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมาตรฐาน (Standard Multiple Regression Analysis) และ 3)การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบแคนอนิคัล (Canonical Correlation Analysis)

พบผลวิจัยที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

ประการแรก จากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงิน แต่ละด้าน ใน3 ด้าน พบว่า 1)นักเรียนที่มีการรับรู้ประโยชน์จากกิจกรรมรณรงค์การประหยัดและเก็บออมเงินในโรงเรียนมาก มีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนเองสูง มีพฤติกรรม ประหยัดการใช้จ่ายมากกว่านักเรียนที่มีลักษณะตรงกันข้าม พบผลในกลุ่มนักเรียนประเภทต่างๆ 4 จาก 10 ประเภทที่

ศึกษา 2)นักเรียนเห็นแบบอย่างการประหยัดและเก็บออมเงิน ที่ดีจากครอบครัวมากและได้เห็น แบบอย่างการประหยัดและเก็บออมเงิน ที่ดีจากเพื่อนมาก มีพฤติกรรมประหยัดการใช้จ่ายมากกว่า นักเรียนที่มีลักษณะตรงกันข้าม พบผลในกลุ่มนักเรียนชาย 3)นักเรียนที่เห็นแบบอย่างการประหยัด และเก็บออมเงินจาก ที่ดีครอบครัวมากและมีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง มีพฤติกรรมประหยัดการใช้จ่าย มากกว่านักเรียนที่มีลักษณะตรงกันข้าม พบผลในนักเรียนกลุ่มรวม และ กลุ่มนักเรียนประเภทต่างๆ 4 จาก 10 ประเภทที่ศึกษา 4)นักเรียนที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน มีการรับรู้ประโยชน์ จากกิจกรรมรณรงค์การประหยัดและเก็บออมในโรงเรียนมาก แต่มีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน ต่ำ มีพฤติกรรมการนำฝากเงินที่โครงการ ธนาคารโรงเรียน มากกว่านักเรียนที่มีลักษณะตรงกันข้าม พบผลในกลุ่มนักเรียนชาย 5)นักเรียนที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียนและมีการรับรู้ประโยชน์ จากกิจกรรมรณรงค์การประหยัดและเก็บออมเงิน ในโรงเรียน มาก มีพฤติกรรมสนับสนุน ให้เพื่อน ประหยัดและเก็บออมเงินมากกว่านักเรียนที่มีลักษณะตรงกันข้าม พบผลในกลุ่มนักเรียนหญิง และ นักเรียนชาย 6)นักเรียนที่มีการรับรู้ประโยชน์จากกิจกรรมรณรงค์การประหยัดและเก็บออมเงิน ใน โรงเรียนมาก และมีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน สูง มีพฤติกรรมสนับสนุน ให้เพื่อนประหยัด และเก็บออมเงินมากกว่านักเรียนที่มีลักษณะตรงกันข้าม พบผลในกลุ่มนักเรียน ชาย 7)นักเรียนที่ เห็นแบบอย่างการประหยัดและเก็บออมเงินที่ดีจากครอบครัวมาก และได้เห็นแบบอย่างการประหยัด และเก็บออมเงินที่ดีจากเพื่อนมาก มีพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัด และเก็บออมเงินมากกว่า นักเรียนที่มีลักษณะตรงกันข้าม พบผลใน นักเรียนกลุ่มรวม นักเรียนผลการเรียนต่ำ และนักเรียนที่ บิดามีการศึกษาสูง 8)นักเรียนที่ได้เห็นแบบอย่างการประหยัดและเก็บออมเงินที่ดีจากเพื่อนมากและมี ภูมิคุ้มกันทางจิตสูง มีพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัด และเก็บออมเงินมากกว่านักเรียนที่มี ลักษณะตรงกันข้าม พบผลในกลุ่มนักเรียนชาย และนักเรียนที่บิดามีการศึกษาสูง

ประการที่สอง จากผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมาตรฐาน พบว่า เมื่อใช้ตัวแปร กลุ่มลักษณะสถานการณ์ 6 ด้าน จิตลักษณะเดิม 4 ด้าน รวม 10 ด้าน สามารถทำนายเจตคติที่ดีต่อ พฤติกรรมประหยัดและเก็บออม และเจตคติที่ดีต่อโครงการธนาคารโรงเรียน ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยต่างๆ 1)เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมประหยัดและเก็บออม ได้ระหว่างร้อยละ 37.2 ถึง 61.0 โดยทำนายได้สูงสุดในกลุ่มนักเรียนที่บิดามีการศึกษาต่ำ พบตัวทำนายที่สำคัญคือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน การสนับสนุนจากครู การรับรู้ประโยชน์จากกิจกรรมรณรงค์การ ประหยัดและเก็บออมเงินในโรงเรียน และการมีแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว2)เจตคติที่ดีต่อโครงการ ธนาคารโรงเรียน ได้ระหว่างร้อยละ 38.0 ถึง 52.4 โดยทำนายได้สูงสุดในกลุ่มนักเรียนที่ บิดามี การศึกษาต่ำ พบตัวทำนายที่สำคัญคือ การสนับสนุนจากครู แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต และควบคุมตน และการรับรู้ประโยชน์จากกิจกรรมรณรงค์การประหยัดและเก็บออมเงินในโรงเรียน

ประการที่สามจากผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมาตรฐาน พบว่า เมื่อใช้ตัวแปร กลุ่มลักษณะสถานการณ 6 ด้าน จิตลักษณะเดิม 4 ด้าน และจิตลักษณะตามสถานการณ 2 ด้าน รวม 12 ด้าน สามารถทำนายพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงิน 2 ด้าน(พฤติกรรมประหยัดการใช้จ่าย พฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงิน) ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยต่างๆ 1) **พฤติกรรมประหยัดการใช้จ่าย** ได้ระหว่างร้อยละ 33.7 ถึง 50.0 โดยทำนายได้สูงสุดในกลุ่มนักเรียนที่บิดามี การศึกษาต่ำ พบตัวทำนายที่สำคัญคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมประหยัดและเก็บออม แบบอย่างที่ดี จากครอบครัว และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต การสนับสนุนจากครู เจตคติที่ดีต่อโครงการธนาคาร โรงเรียน 2) **พฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัด และเก็บออมเงิน** ได้ระหว่างร้อยละ 43.1 ถึง 58.8 โดยทำนายได้สูงสุดในกลุ่มนักเรียนที่มารดามีการศึกษาต่ำ พบตัวทำนายที่สำคัญคือ เจตคติที่ ดีต่อพฤติกรรมประหยัดและเก็บออม การมีภูมิคุ้มกันทางจิต และลักษณะการเป็นสมาชิก

ประการที่สี่ พบว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงินน้อย (กลุ่มเสี่ยง) ได้แก่ นักเรียนชาย นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำมีการสนับสนุนจากเพื่อนน้อย ปัจจัย ปกป้องสำคัญที่ ควรเสริมสร้าง คือ แบบอย่างที่ดีจากครอบครัวมาก เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมประหยัดและเก็บออม มาก การรับรู้ประโยชน์จากกิจกรรมรณรงค์การประหยัดและเก็บออมเงินในโรงเรียนมาก เจตคติที่ดี ต่อโครงการธนาคารโรงเรียนมาก และการมีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง

ประการสุดท้าย การวิเคราะห์ความสัมพันธ์แคนอนิกัล ระหว่างชุดตัวแปรอิสระ (กลุ่มลักษณะสถานการณ 6 ด้าน จิตลักษณะเดิม 4 ด้าน และจิตลักษณะตามสถานการณ 2 ด้าน) รวม 12 ด้าน กับชุดตัวแปรตาม 3 ด้าน พบว่าทั้งสองชุดตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน และสามารถ สร้างตัวแปรแคนอนิกัลได้ทั้งหมด 3 คู่ พบผลในกลุ่มนักเรียนโดยรวม และกลุ่มย่อยที่ศึกษา ซึ่ง กล่าวได้ว่า 1) ยิ่งนักเรียนมีการรับรู้ประโยชน์จาก กิจกรรมรณรงค์การประหยัดและเก็บออมเงินใน โรงเรียนมาก และได้รับแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวมาก ก็ยิ่งมีพฤติกรรมประหยัดการใช้จ่ายมาก เท่านั้น 2) ยิ่งนักเรียนเป็นสมาชิกธนาคารโรงเรียน มีการรับรู้ประโยชน์จากกิจกรรมรณรงค์การ ประหยัดและเก็บออมเงินในโรงเรียนมาก ก็ยังมี พฤติกรรมการนำฝากเงินที่โครงการธนาคาร โรงเรียนมากเท่านั้น 3) ยิ่งนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมมาก และมีเจต คติที่ดีต่อโครงการธนาคารโรงเรียนมาก ก็ยิ่งมีพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงิน มากเท่านั้น

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติเพื่อการพัฒนาต่อไป

ในอนาคตควรมีการวิจัยโดยเฉพาะกับนักเรียนประเภทที่เสี่ยง โดยการสร้างกิจกรรม ต้นแบบเพื่อพัฒนาปัจจัยปกป้องสำคัญดังกล่าวแล้วในประการที่ 4 และทำการวิจัยเชิงทดลอง ประเมินผล

Thanaya Radchapattayakom. (2011). *Psycho-social and situational factors as correlates of thrift behavior among students with members and non-members of bank in school*. Master Thesis, M.S. (Applied Behavioral Science Research). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Ngamta Vanindananda , Dr.Numchai Suppareakchaisakul.

The objective of this study was to study the correlation of bank in school with psychological traits and psychological states which related to thrift behavior. A sample of 537 Matayomsuksa 2 students from 2 schools with high proportion of bank in school student members and 2 schools with low proportion of bank in school student members. These samples were 265 students who were members and 272 students who were non-members. Total of 537 students were 311 female and 226 male students.

Based on the Interactionism Model as a conceptual framework, five groups of important variables were derived: 1. Three types of thrift behavior (saving expenses, depositing at bank in school, and peer supporting behavior for saving and depositing money); 2. Six social situations; 3. Four psychological traits; 4. Two psychological states; and 5. Five socio-backgrounds of the samples. There was a total of 20 variable between the five groups.

A questionnaire with 13 items was established to collect the data. The reliability of each item ranged from .56 to .87. Most of the items were in the form of summated rating scales. Six hypotheses were constructed. The data collected was statistically analyzed by: 1. Three-Way ANOVA, 2. The Standard Multiple Regression Analysis and 3. The Canonical Correlation Analysis.

Five groups of important findings were as follows.

First, based on the analysis of Three-Way ANOVA, the findings concerning the 3 types of thrift behavior included the following. 1) The students with the more perception of the benefits from thrift behavior program and high level of future orientation and self-control had saving behavior more than their counterparts. These results showed in four of the ten subsamples. 2) The students with the more family model of thrift behavior and with the more peer model of thrift behavior had more saving behavior than their counterparts. This result was found among the male students. 3) The students with the more family model of thrift behavior and with more psychological immunity had more saving behavior than their

counterparts. These results showed in the total sample and in four of the ten subsamples. 4) The students with bank in school membership, with the more perception of the benefits from thrift behavior program, but with less future orientation and self-control had more depositing behavior than their counterparts. This result was found among male students. 5) The students with bank in school membership and with the more perception of the benefits from thrift behavior program had more peer supporting behavior for saving and depositing money more than their counterparts. This result was found among female and male students. 6) The students with the more perception of the benefits from thrift behavior program and high level of future orientation and self-control had more peer supporting behavior for saving and depositing money more than their counterparts. This result was found among male students. 7) The students with the more family model of thrift behavior and with the more peer model of thrift behavior had more peer supporting behavior for saving and depositing money more than their counterparts. These results showed in the total sample, in students with low GPA, and with low educated father. 8) The students with the more peer model of thrift behavior and with more psychological immunity had more peer supporting behavior for saving and depositing money more than their counterparts. These results were found among male students and among students with low educated father.

Second, from the Standard Multiple Regression Analysis, ten variables (6 situational factors, and 4 psychological traits) were found to be predictive of all three types of thrift behavior both in the total sample and in the various subsamples. 1) **Positive attitude towards thrift behavior** The variables could account for 37.2 to 61.0%. The highest predictability was revealed among the students with low educated father. The important predictors were needs for achievement, future orientation and self-control, professor's support, perception of the benefits from thrift behavior program, and positive family model. 2) **Positive attitude towards bank in school program** The variables could account for 38.0 to 52.4%. The highest predictability was revealed among the students with low educated father. The important predictors were professor's support, needs for achievement, future orientation and self-control, and perception of the benefits from thrift behavior program.

Third, the results of the Standard Multiple Regression Analysis, twelve variables (6 situational factors, 4 psychological traits and 2 psychological states) were found to be predictive of two types of thrift behavior (saving expenses behavior and peer supporting behavior for saving and depositing money) both in the total sample and in the various

subsamples. 1) **Saving expenses behavior** The variables could account for 33.7 to 50.0%. The highest predictability was revealed among the students with low educated father. The important predictors were positive attitude towards thrift behavior, positive family model, psychological immunity, professor's support, and positive attitude towards bank in school program. 2) **Peer supporting behavior for saving and depositing money** The variables could account for 43.1 to 58.8%. The highest predictability was revealed among the students with low educated mother. The important predictors were positive attitude towards thrift behavior, psychological immunity, and type of membership.

Fourth, it was found that the students with less thrift behavior (at-risk students) were male students, students with low GPA, and students with low peer support. More family model, positive attitude towards thrift behavior, positive attitude towards bank in school program, and psychological immunity should be urged in order to increase thrift behavior as important factors among students.

Finally, according to the Canonical Correlation Analysis, the interaction was found between twelve variables (6 situational factors, 4 psychological traits and 2 psychological states) and 3 dependent variable groups. Three Canonical Correlation couples were found in the total sample and in the various subsamples. 1) Students with more perception of the benefits from thrift behavior program and more positive family model, they were likely to have more saving expenses behavior. 2) Students with bank in school membership and more perception of the benefits from thrift behavior program, they were likely to have more depositing behavior at bank in school. 3) Students with positive attitude towards thrift behavior and positive attitude towards bank in school program, they were likely to have more peer supporting behavior for saving and depositing money.

Suggestions for further studies

There should be research focusing on the at-risk students by employing pilot activities in order to develop the important protective factors proposed in the recommendations above. In addition, experimental evaluative research should also be carried out.